

Ecopower (Ökojõud) taastuenergiaühistu Belgias

Foto autor ©: Friends of the
Earth Europe

Olulist:

- Suurim roheline energia tarnija Belgias;
- Võitlus tuumaenergia ja fossiilkütuste vastu;
- 50 000 liikmega ühistu toodab ja tarnib taastuenergiat ühisomandina;
- Aastas toodetakse 100 miljonit kWh elektrit ning 40 000 tonni biomassi;
- Kasumit ei teenita, saadav tulu investeeritakse uutesse kogukonna projektidesse.

Taustainformatsioon:

Flandria on Belgia põhjapoolne piirkond ja kuigi tegemist pole Belgia suurima regiooniga elab seal 68% rahvastikust. Flandrias asub ka Belgia pealinn Brüssel. Piirkonnas on juba ajaloos väga tihedalt tegeletud kaubandusega, majandus on kiirelt arenenud ja ajaga kaasas käinud ning tänaseks on tegemist ühe rikkaima piirkonnaga nii Euroopa kui maailma mastaabis. Peale Flandria energiaturu liberaliseerimist 2003. aasta juulis sai Ecopower roheline energia tarnijaks Belgias.

Lühikokkuvõtte projektist:

Ecopower on 1992. aastal loodud taastuenergiaühistu Belgias Rotselaaris, kes tegutseb Flandria elektriturul nii elektri tootja kui ka tarnijana. Edukas ühistufirma pakub tööd 35 inimesele ning 50 000 elanikule võimalust võtta ise käsile energiatootmine ja -tarnimine ning liituda energiapöördega. Ühistu on viimaste aastate jooksul paigaldanud nii päikesepaneele, tuulegeneraatoreid, hüdrojaamu, koostootmisjaamu ja ka puitpelletitehase. Kõik jaamad koos toodavad aastas ligikaudu 100 miljonit kWh elektrit ning kuni 40 000 tonni hakkpuitu ja puitbrikette.

Projekti eestvedajad ja nende motivatsioon:

Projekti idee sai alguse 1985. aastal, kui aktivist Dirk Vansintjan ostis ära vana vesiveski, et sellest ühiselamu ehitada. Võideldes tuumaenergia kasutamise vastu tekkis tahtmine olla ise osa lahendusest ning koos sõpradega tuldi ideele teha veskist hüdrojaam, mis ise majale elektrit toodab.

Otsustamise protsess:

1990-ndate lõpus, kui tuli uus toetuslaine taastuvenergia vastu, võitis Ecopower Eeklo valla pakkumise, milles taheti ehitada kaks tuulegeneraatorit elektri tootmiseks. Generaatorite ehitamiseks vajalik rahastus saadi kodanikest investorite toetusel, mis avas tee energiaühistu loomiseks. Eduka pakkumise läbi viimisel huvitusid taastuvenergiast ka teised suuremad Belgia linnad ning ühistu populaarsus aina kasvas.

Omandimudel:

Ühistu on koostöö ja demokraatliku ülesehitusega, kus liikmeks saab hakata osaku ostmisel, mis teeb liikmed kõikide Ecopoweri omanduses olevate tootmisjaamade kaasomanikeks. Üks osak kehtib 6 aastat ja on väärt umbkaudu 350 kWh elektrit aastas, millega säästetakse 130 kg CO₂ heitmeid. Iga liige võib omale osta kuni 20 osakut.

Igal liikmel on võimalus panustada oma häälega ühistus tehtavate otsuste ja toimingute üle. Sel viisil kontrollivad ja tugevdavad kohalikud elanikud Belgia majandust. Kuigi kasumit toodetava energia pealt ei teenita saavad liikmed ise kasutada Ecopoweri poolt toodetud energiat mõistliku hinnaga. Iga aastasel üldkoosolekul otsustatakse kas ja kui palju liikmetele dividende makstakse, vastavalt sellele kaua liikmed on ühistu osanikud olnud. Dividendi suurus võib olla kuni 6% osaku tasust.

Rahastus ja majanduslik jätkusuutlikkus:

Ühistul on 48 miljonit eurot omakapitali, 40 000 klienti (1,4% Belgia majapidamistest), üle 50 000 liikme ning 0 eurot pikaajalisi võlgu. Ühe kWh elektri hind sõltub selle tootmise maksumusest ning rolli ei mängi, mis ajal ja kui palju elektrit tarbitakse. Elektri hinna sisse on arvestatud riigimaks, käibemaks ja võrgutasu ehk tarbimise eest makstakse täpselt nii palju kui arvesti näitab, kasumit elektritoodangu pealt ei teenita.

Projekti rakendamine:

Algselt aidati käitada teisigi väiksemaid hüdrojaamu, pakkudes selleks intressivaba laenu ja saades nii ise pooleldi hüdrojaama omanikuks. Projektist sai aegamisi ühistu nimega Ecopower, kus liikmed aitavad rahastada uute tuulegeneraatorite ja päikesepaneelide rajamist ning teenitud tulu investeeritakse uutele taastuvenergia- ja energiatõhususprojektidele.

Projekti kasu:

Projekt laseb kohalikel elanikel jagada taastuvenergia omandiõigust, valitsemisluba ja tulusid ning aitab neil säästa energiat ja kulusid oma energiaarvetele. Osa tulust, mida projektiga saadakse, investeeritakse tagasi kohalikku kogukonda. Näiteks on loodud e-jalgratta laadimispunkt, mis genereerib elektrit katusele paigaldatud päikesepaneelide kaudu. Lisaks pakutakse omavalitsustele ekspertiisi ning luuakse partnerlussuhteid, et läbi viia jätkusuutlikke energiategevuskavasid, toetada ökonoomilise ja sotsiaalse väärtuse loomist kodanikele ja omavalitsustele, võtta kasutusele energiatõhususmeetmeid või paigaldada taastuvenergiat tootvaid seadmeid.

Takistused:

Peamine raskus on seisnenud vanade hüdrojaamade restaureerimises, ehitamises ja käivitamises – 232 lüüsis ja tammist ainult 44 on Belgias hüdrojaama tööks kõlbulikud. Lisaks kardetakse, et hüdrojaamad segaksid kalu migratsiooni- ja kudemisperiodil, mis on tekitanud vastuseisu nende ehitamisel.

Peamised õppetunnid:

- Tehes tavalistest kodanikest tuulegeneraatorite, päikesepaneelide, hüdrojaamade ja puitpelletitehase omanikud, kasvab koos sellega toetus ja aktsepteering taastuenergia vastu;
- Energiaühistu liikmed on võimelised oma elektri tarbimist ja elektri hinda vähendada kuni poole võrra.

Projekti eestvedajate soovitus poliitikakujundajatele:

Ühistumudeli kasutamine selliste projektide juures aitab edendada majandust, mis teenib kodanikke ja ühiskonda, kus ökoloogilistest ja sotsiaalsetest mõjudest hoolitakse rohkem kui kasumi teenimisest. Selline viis aitab ka tulu hoida kogukonnas, panna inimesi tahtma olla aktiivne ühiskonna liige ning ise kontrollida kasutatavat energiat ja sellele tehtavaid kulutusi. Kodanikega koostööd tehes on võimalik vabaneda fossiilkütuste kasutamisest.

Autor

Dirk Vansintjan

Ecopower, Antwerp, Belgia

Allikad:

C. Morris. 2014. Best in class: Belgian energy co-op Ecopower. Available: <https://energytransition.org/2014/11/best-in-class-belgian-energy-co-op-ecopower/>

De Standaard, 2006. The new energy makers – Albert Canal is the future. Available (in Belgian): <https://www.standaard.be/cnt/g4ivni6g>

Ecopower cv, 2020. Available (in Belgian): <https://www.ecopower.be/>

Friends of the Earth Europe. 2020. The Belgian community that built renewable energy for the masses. Available: <https://www.foeeurope.org/belgian-community-renewable-energy-masses-290120>

R. Baeten. 2013. Renewable energy cooperatives: opportunities and challenges. Available (in Belgium): <https://www.sampol.be/2013/04/hernieuwbare-energie-cooperaties-kansen-en-uitdagingen>

REScoop. 2017. Testimonial by Ecopower in REScoop Plus. Available: <http://www.rescoop-ee.eu/blog/testimonial-by-ecopower-in-rescoop-plus>

Wisegrid. 2018. Ghent. Available: <https://www.wisegrid.eu/pilot-sites/ghent>